

Издази сваке седмице
не читавом табаку.
Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредниш-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.“

ГЛАС НАРОДА

Цена је. листу:
на годину 4 ф. р.
на по године 2 „
на три месеца . . . 1 „
за Србију годишње 5 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ
БОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ПЕТАР (ПЕЦИЈА) ПЕТРОВИЋ

и

ОСТОЈА КОРМАНОШ.

За крет часни и слободу златну.

Тужни гласи допадоше из Босне.

Погибоше два јунака, какве их ретко Босна рађа;
погибоше два врла косовска осветника.

Пеције и Остоје нема више међу устаницима...
Пођоше да виде или слободну своју отаџбину или
јуначку смрт. Тужна Босна и сад пишти у тешким
ланцима — ледено гробље прима у своја наручја два
осветника кукавне раје.

Пеција се родио године 1826. у Крајини у селу
Бушевићи од породице Петровића. Имађаше осморо
браће; он беше мезимче. Браћа су му нека помрла
нека изгинула, а двојица и сад живе у Аустрији. У
детинству беше пастир, но пошто му Турци убише
неког сродника одметне се у хајдуке. Турке је неми-
лице тлачио и убијао. Кроз који дан би ћемо у стању
опширно време и место назначити, где се што збило
и каква је добротина Пеција учинио раји. Год.
1858. у босанској буни одликовао се као неустрашеним
борац за слободу народну. Пецијно име бијаше Тур-
цима ужао. Али ко ће турској сили одољети? И онда
је јадна раја на вјери преварена била. Браћа јој обе-
ђаше помоћи, али у заман сво чекање. Устанак је
био угушен; Пеција је с тужним срцем прешао у Ау-
стрију, ће га нека продана српска душа издаде ау-
стријској власти. Аустрија га предаде Турцима код
Новога, а Турци дочепавши га у своје канџе, не зна-
доше шта ће од радости. С великом пратњом одведу
га у Бихаћ, а са још већом из Бихаћа у Петровац,
Кључ, Васар, Јајце, Травник и преко овога у Сара-
јево а отален у Цариград и то све пешнице у тешком
синџиру. У Цариграду буде осуђен на 20 година тешке

робије у ланцима а неко време као и живинче при-
пет за колац. Налазило се браће, која се за њ зау-
зимаху и најпосле Турска, не казујући своје намере,
пошље га од пратње до пратње у Босну, да га на
лицу места погубе. Али он, кад је дошао до манастира
Вање близу наше границе, где има минералне воде,
умоли своје вође, да ту два три дана предане, не
би ли се здрављем он и они опоравили. Ови се сми-
лују и он отален сретно умакне у Србију. Истина
овде су знали да је јунак и да ће им требати, кад
куцне час, али су се ипак неправедно према њему
показали, одредивши му месечно 4 д. цес. (таквоме
јунаку, а други нашињски ортаци уживају по 30 д.
ц.) и то да служи као — пандур у крагујевачкој то-
поливници. Кад је чуо, да је букуно устанак у Босни
нашје јунак заживео новим животом. Испрва му не
дозволише, али најпосле сокола нико не мога задржати
да не прне у помоћ својој браћи. Један Србин који
је путовао с њиме аустријском страном на колима,
прича, како је Пеција, чувши из Босне писку и јаук,
више пута искакао из кола и хтео напливати на Саву
да га није он задржао.

Остоја Корманош родио се негде у суседству Пе-
цијном; с њиме је друговао и четовао. После је као
бегунац био крманош на лађи, по чему је и име своје
добило. О обојици донећемо опширније извештаје.

Колико ли ће још гробова земља отворити за по-
кајање Косова?

Хоће ли из Пецијног и Остојиног гроба никнути
стабло лепше будућности српске?

Онда ће им бити лако у гробу!

(„Исток“)

УБОЈНЕ ПЕСМЕ.

(Настављене.)

III.

Да грднога безочанства!
Да покора и срамоте!
У прљавом сваком куту
Несите се вашке коте.

На урличу из свег грла,
Дахћу, реже, бесно лају
На сунчане свете зраке,
На сироту, бедну рају!

Ниске слуге несавесних
И обесних господара,
Натичу се у урлику
За некол'ко худих пара.

На нас грде, па нас руже,
А погрда све је живља:
Да смо легло бунтовничко,
Да смо чорда полу-дивља.

Није тако, бездушници!
Док на рају устајете:
На крет мука немилосно
Дотле бога распињете!

Е слобода бог је славан,
Том се богу раја моли,
А војводе на бојишту
Христови су апостоли.

Може бити, да ће Христос:
Да слобода опет страда,
Ал' ванђеље свето каже
Да ј' христова вечна влада.

Новом славом ускренуће
Бог слободе, злобни људи,

Целатима разбојничким
Да право и строго суди!

IV.

Слава зове, име иште:
Сви до једног на бојиште!
Или дично на разбоју мрети,
Ил из канџа зверу се отети —
Живети ил мрети!

Наша поља, наше горе,
Наше реке, наше море!
Српска била, па и биће влада
Од Ловћена па до Цариграда
Српска биће влада.

Нек све своје гаде пусти
Гачуна звери из чељусту:
На комаде разнеће је раја
Починиће хиљаду белаја
Од Турака раја!

Мусломане, бесна хало,
Поганијо, стани мало!
Јоште има Срб-сокола сива:
Сломиће се сабља твоја крива,
Још је раја жива!

Сложно, храбро, нек се гине!
Нек падају бесне псине!
Ео се бојној не одзове труби
Султанову нек папучу љуби,
Ео не шкрипне зуби!

Сетите се славе старе,
Потегните сви ханџаре!
Призовите бога великога,
Па јуриш на душмана зверскога
На азијатскога!

Дично име, српски роде,
Никад више 'ваге згоде!
Покажете, Јевропа те гледи
Шта витешка мишица ти вреди!
Јевропа те гледи!

V.

Пашите се!. врстајте се!
На ноге!
Нема више старе клетве,
Тешке наше неслоге!
Сви за једно! све за једно!
У славу!
Издајник је који неће
Под народну заставу!

Сваки борац гњевна муња
Тежак гром:
Србадији зора зори,
Турској вечни прети слом.

Врстајте се!. на крвави
Хајдмо рад!
Нек се љуба, нека падне
С џамијама Цариград!

Нек огрезне вас у ерви
Земљин лик,
Нек се знаде, кад се диг'о
Петстолетни мученик!

Ил нек нема српског више
Имена!
Нек не буде Немањиног
Јуначкога племена!

Ал' ерв ће нам печат бити
Речити,
Да ј' слобода златна била
Србу узор вечити!

Мита Поповић.

ИЗ ОПИСА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ.

У белешкама нашим под рубриком шта бива не-
престано се спомињу имена босанских и херцеговач-
ких села вода и гора а многи незна ни де стоје, те
ћемо по „опису Босне једнога родољуба“ саопшта-
вати редом места и околину која се у устанку спо-
мињу. Поменути писац описује путеве по Босни и
Херцеговини а то је најбољи начин да се упознамо
са једном земљом. Ми ћемо засад навести опис пу-
тева од аустријске границе до Бањалуке и то:

I. Од Градишке до Бањалуке.

Од Градишке до Бањалуке има природан друм он
иде од Градишке преко равнице јужноисточно к Вр-
басу, за тим три четврти сахата близу обале и под-
ножјем брегова, и даље равнипом бањалучком у само
место Бањалуку 6 сахата на колима, а 9 на коњу.

Кад је сухо пут је добар, али кад киша падне ил
када снег завеје има проваластих места, а особито
у грмовима савске равнице.

Од села пролазимо само кроз Ровине око два
сахата од Градишке. Пре овога долази место Ду-
браве, даље има на путу само два хана, Шибих и
Перо.

II. Од Костајнице до Бањалуке.

Од Костајнице иде пут из долине Уне (вода) шу-
мовитим, стрмим обронком на брег, иде њиме мало,
спушта се на Кнеж-поље, пресеца му равну страну
јужноисточно и долази тако до Горње Кнежице
Из ове долине иде даље преко неравнога земљишта,
које Кнеж-поље од Приједорске низе раздваја, горе
доле јужно, и спушта се с једне стране по мало у

Приједор, 7 сахата од Костајнице, а с друге сврће јужноисточно на Козари (брдо.) обронку у Козарац (село) 8 сахата од Костајнице.

Кнеж-поље могло би лепо и богато бити, и могло би много народа исхранити. Од Приједора до Бањалуге има два пута. Један иде преко Козарца и Ивањске други преко Стратинске и Бронзеног Мајдана. Од Козарца до Бање Луке има 8 сахата, (дакле од Костајнице до Бањалуге 15—16 сахата) Ивањска је на пола пута од Козарца до Бањалуге. На овоме путу има неколико хрђавих места. Тако близу Козарца, када падне киша неописано је блато, па се на несрећу не може ни обићи. Једном је упао коњ с коњаником и други се човек морао до кошуље свући и коњу и човеку помоћи. На јужном обронку Козарца има 18 таквих јаруга и само на једној мост који се зове Капетанова Ђуприја.

Од места ваља ова споменути:

Приједор, повеће место на Сани води, са тако исто названим градом на отоку Сани. Козарац такође повеће место са многим раштрканим кућама, на измаку кланца Козаре са старим опалим градом. Даље се види на лево и десно више кућа у скупу и многе раштркане. Тако је и у Ивањској. На врху на обема странама (горе) Драгочаја види се такође више кућа.

Други пут води од Приједора по сахата уза Сану ка Гомионици и даље јужноисточно лепим пределом Тимарем. Ту сврће на северном обронку Берегемице, јужно иде брегом кроз шуму нешто мало источно спушта се за тим нашим јужним обронком доста стрмо к Стратинској и иде даље долином њезином и подножјем обронака северних брегова добар сахат. Одавде иде гомионичком долином североисточно пресецајући јој источни угиб њезин, ка Бронзеном Мајдану, 7 сахата од Приједора.

Од Бронзеног Мајдана иде пут источно североисточно преко неких ниских и равних слемена, која се западно северозападно повлаче са својим стрмим обронцима, између којих потоци теку, а најпосле се доста стрмо на врх слемена између Гомионице и Врбаса (реке), подиже са којег се цео дивни предео на Сани и Гомионици види. Одавде се спушта пут доста стрмо у сужену и проваласту долину Црвине и иде њоме више пута преко потока и местимце преко хрђаве калдрме у Бањалугу 4 сахата од Мајдана. Од места виде се Тимар, управо предео са многим раштрканим кућама. Стратинска, неколико кућа у долини. Бронзени Мајдан мало сеоце од својих 30 кућа, на обема обалама Гомионице. Осим тога види се још по сенце неколико кућа.

З А П И С Н И К

држане седнице учитељска збора 25. авг. 1875. у присуству учитељства епархије бачке дијецезе у Н. Саду.

Председава Јован Настић.

Перо води Срдан Увалић.

Бр. 6, Председник стварајући седницу поднаша предлоге њене од изасланог одбора у ствари пензијона фонда.

Бр. 7, Председник поднаша збору представку у погледу учт. мировина која гласи:

Високи нар. школски савете! На позив сл. епар. школ. одбора бачкога састао се потписани учитељски збор епархије бачке да се саветује о потребама и о унапређењу народне наставе.

У току тога свога саветовања није потписани збор могао а да не обрати највећу пажњу своју на једно од горућих питања на пољу наше народне наставе — на питање учитељске мировине, потпоре учитељских удовица и сирочади.

Школ. уредбом од 1872. изречено је сабором народним начелно, да се саборски донесе уредба о мировини срп. нар. учитеља, којима је вишехваљена Уредба нормирала остале школске одношаје, а високом народном школ. савету наручено је да поднесе додидућем сабору нацрт о такој уредби.

Сабор је од то доба у два маха скупљао се и уређивао је друге одношаје, без да је обратио своју пажњу овој по нар. учитељство важној ствари, ма да се глас нар. учитељства у тој ствари више пута и разним начином дизао.

Нека је допуштено потписаном збору да даде Ви-

соком савету, овим закон. путем пуном одлучношћу изрази своје дубоком жалењу, што високи школски савет од зачетка свога до сада бар видимо није дао од себе никаква знака да је учинио све оне за успешни решење таковог питања нужне кораке, те тим није нами, који смо живот свој посветили просвети свога народа утро ону црну бригу са чела, која нас сналази кад год помисљамо на своју старост и немоћ, на своју породицу.

Док у нас нису учињени ни најнужнији предходни кораци за уређење мировинскога питања, дотле видимо да се високи земаљски сабор XXXII. закон. члан. од 1875. постарао о једној општој мировинској заклади, која се већ у живот приводи.

Српско нар. учитељство изложено је са немара који је овладао у извршењу саборске одлуке у погледу мировине српских вероисповедних учитеља великом искушењу да постане чланом држав. мировинске закладе, с друге стране има доста знакова који показују да се са извесне стране српско учитељство приморава да постане чланом те држав. мировинске закладе.

Стојећи на томе раскришћу сматра учитељство бачке епархије за своју најсветију дужност да законитим путем дигне свој глас и да изјави вис. народ. школ. савету:

да је дванајести час да се све што је претходно потребно спреми за успешно решење мировинског

питања и потпоре удовица и сирочади срп. нар. учитеља, даље да срп. нар. учитељство жели да се за опсег српске патријаршије оснује самостални завод за учит. мировине и заклада за потпору учит. удовица и сирочади,

Знајући да се завод тај и заклада та неће моћи установити без материјалнога сутцаја нар. учитеља, част је потписаном учит. збору умолити вис нар. школски савет:

1. Да у првом заседању своје изради нацрт правила за остварење завода за мировине и потпору удовица и сирочади срп. нар. учитеља у опсегу српске патријаршије.

2. Да нацрт тих правила саопшти у тој цели Високом саборском одбору, да исти пошто саслушавши изасланика протопопијатски учит. збора узимајући на сваки такови збор по једнога бирати се имајућег изасланика и осталих стручњака, предлог тај незадоцњено првом сабору на уважање поднесе.

У интересу напретка наше народне наставе, у интересу части и достојанства српскога народнога сабора, који је начелно подизање мировинскога завода решио нека је потписаноме збору допуштено надати се да ће ова једнодушна жеља подписаног збора у Вис. нар. школ. савета заслужна уважања стећи.

У Н. Саду дана 26. авг. 1875,

Учит. збор епархије бачке.

Пошто се представка прочита буде једногласно усвојена,

Бр. 8. Председник пита хоће ли збор на означени од ад. епарх. шк. одбора за 26. авг. предмет прећи или ће се о појединим ново предложеним предлозима већати. — Усвоји се да се пређе на поједине предлоге учитељске.

Бр. 9. Председник позива браћу учитеље да поднашају у главном предмете на ће се после о сваком предмету посебно већати.

1. Паја Михајловић предлаже да се узме у претрес минимум плаће учитељске баште, стана и огрева.

2. г. Жекић да се ученици не примају неприправни у учитељску школу.

2. г. Ракић да се поведе реч о школским књигама.

3. г. Глибоњски хоће да параграф 185. школ. наредбе важи за све учитељске срезове и не само за бачки.

(Г. Докић жели да се ови предлози штампају како би и друга браћа рад наш сазнати могла и своје мњење о нама казати.) — Прима се.

4. г. Стојшић поднаша предлог да се изабере један пододбор који ће сачинити распоред часова у нар. школама.

Бр. 10. Започне се већање о предмету г. Михајловића.

Г. Паја Михајловић жели да се иште од високог школског савета да се свуда постигне законом ујамчени минимум учитељске плате, стана, огрева и баште.

Г. Стојшић усваја предлог г. Михајловића али се незадовољава са одређеним и законом ујамченим него предлаже да се иште од високог савета да овај изради да се минимум учитељске плате повиси на 500 ф.

Г. Глибоњски и он се слаже са г. Стојшићем само жели да се стави молба високом школ. савету да се минимум учитељски на 600 ф. подигне. —

Председник пита прима ли се предлог г. Михајловића са допуном г. Стојшића или Глибоњског. Предлог се прима са поправком г. Глибоњског.

Бр. 11. Председник поднаша предлог г. Ракића, Г. Ракић предлаже да овај учитељски збор изјави високом школском савету да је крајње време да се састара што пре да се напишу школске а и спомоћне учитељске књиге у српском нар. духу.

Г. Јован Михајловић се слаже са предлогом г. Ракића но додаје још да се умоли високи школски савет да распису награду за те књиге па да би могли сами учитељи те књиге написати. — Прима се са додатком г. Јоце Михајловића.

Бр. 12. Председник поднаша предлог Жекићев.

Г. Жекић предлаже да овај учитељски збор умоли високи школски савет да овај непрекорачује 93. зак. §. шк. наредбе те да недопушта примати у учитељску школу ученике који нису скршили 4 ђимназ. или 3. реални разред.

Г. Стојшић слаже се са предлогом г. Жекића само би желио да се од високог школског савета захтева то исто и од женских ученица т. ј. да ове сврше вишу девојачку школу.

Г. Глибоњски и он слаже са предлогом само још додаје да се поднесе високом школ. савету жалба што је досад прекорачивао 93. зак. §. школ. наредба, — Предлог се прима са обема допунама.

Бр. 13. Г. Паја Димић предлаже да се умоли високи шк. савет да овај у питањима о школским изказима изостави следећа питања:

1. Пијели учитељ силовита пића и опијали се.
2. Је ли општина задовољна с учитељом.
3. Је ли било тужбе? Кад? Зашто и од ког? —

Прима се једногласно.

Г. Паја Михајловић предлаже да месни школски одбор неочењује учитеља него дотични шк. референт. — Прима се.

Бр. 15. Г. Коста Стефановић предлаже да се умоли вис. шк. савет да овај изради да се учитељима петогодишњи постотак на плату додаје. — Прима се једногласно.

Бр. 16. Председник подноси предлог Душана Стојшића.

Г. Душан Стојшић предлаже да се изабере један одбор од 5 чланова који ће с обзиром на то склопити нацрт распореда чланова у нар. школи што распоред који је Вис. шк. савет сачинио не одговара цели школске наставе.

Предлагач Душан Стојшић одустаје од свога предлога пошто збор држи да учитељи самостално право слагања распореда школских часова по наставним околности вршити могу. Г. Јован Матић није зато да се распоред часова сачини пошто је дозвољено већ да сваки учитељ може сам себи с обзиром на количину школске деце распоред зготовити.

ВАРАЊЕ НА МЕРИ.

Нема дана да се по сокаци нечује тужба како је овај и овај „хер Израило“, или „господар Пера“ или „урам Пишта“ или „Фетер Јаков“ преварио на кантару. До сада тек тужбе беху истина многе али ситне преварио је је у две у три фунте, па човека мрзи с једног краја вароши ићи да тражи полицију да јој се тужи, а она не може седити на сваком трговачком кантару, али сада од како нове мере постадоше и нова, крупна се превара пронађе. Људи наши непознају добро ни стару меру а камо ли нову, те тако у место мере од две фунте што на кантару мери два дејсет фуната варалице узму 2 кило, а то је садањих скоро 40 цол фуната. Куда то шиба на више товара За то би требало? да наши људи бар писмена познају па би видели на новој мери 2 К. што значи 2 кило, а тога ради треба да и у школама науче деца и латинска писма познавати. Полиција варошка, кад би се боље паштила могла би помоћи, али на њу није гледати него нека се сами људи поуче. Код сваке општине има кантар нека се обучи један који ће знати мерити, па нека сваки подмери своје џакове те нека сврне код општинске куће и измери један. По томе ће знати колико има и у другима. Разлика мора врло незнатна бити. За труд оном код општинске куће нека да новчић два и кад у варош дође јамачно ће то наврмити. Кад од нове године пођу нове мере то ће још нужније бити. Кад општине морају куповати те скупоцене мере, ваљада их неће купо-

вати да их само рђа једе него да се на њи људи служе. Кад се на пијаци дође и прода се рана онда је нетреба сву на таван носити него један џак, нека га измери па ће се по томе једном знати колико купац мисли преварити и ако буде без душе онда не треба џак изручивати него замолити свога пријатеља да остане код џака а ти управо на полицију. Од глобе што се такви варалица оглоби требало би да дође бар половина полицији, те ће се ова журити да вата иначе продавачи никад се не састају с полициом а купци могу онако са малом гозбом да прођу, онако му неће опростити кад зна да је полак његово. Како било да било, тек свет јако са варанције пати.

Овом приликом имамо да споменемо још један намет на вилајет, који је остао из доба привилегија, повластица. У вароши Новоме Саду има кантар, на тај кантар мора свака Сремица своју котарицу грођа да измери и 2 новчића да даде. Ајде што и то мора, мора, али арендатор кантара из сваке котарице извади себи најлепше воће, те се догађало, да по тридесет, четрдесет ока тако наотима, говорећи да је то стари обичај. Ма да је пре Христа, што право није недам. Продавачи вођа треба да се потуже на ту самовољу, јер то је осим харача још и „сваком ноћцу обредом девојку.“ Ако нико несме управо власти нека нам се један случај јави, лист ће овај у том случају бити Краљевић Марко и укинути зулум.

Т Р Г О В И Н А И П Р О М Е Т.

(Недељни извештај. Ст. Георгијевића Будим-Пешта 31 авг. 1875.) Обележје радње ове недеље беше у свакој врсти ране мирноћа, цене се недадешезнатно снизати, јер се продавци уздржаваху од куповања. Шпекуланти уздржавају се од сваке радње.

Шеница за септ. окт. држала се у почетку ове недеље чврсто. Цена јој беше 4 92 до 97 и по нов. доцније се много довезло те се цене спустишете при крају недеље дође на 4 ф. 80 до 82 и по н. Даље већ више не може цена падати, јер се ране доста тражи а цене су ове таке да мање не могу бити.

Кукуруз банатски јако је у цени попустио јер потрошачи га некуповаху. Добра роба добива се по 2 ф. 80 3 ф. ц. ц. за мај јуни плаћа се и то тешко 3.

Зоб јако се довози, плаћа се 2 ф. до 10 н. за 50 фун. бечких, за сеп. октобар 2 13 до 15 н.

Шенице продано преко седмнице 155.000 ц. ц. потиске 88 фун. 5 ф. 75—85 87 фун. 5 ф. 65—70 86 5 ф. 50—60 85 фун. 5 ф. 35—45 84 фун. 5 ф. 20—30 83 фун. 5 ф. 05—10 82 фун. 4 ф. 85—95 81 фун. 4 ф. 60—70 за ц. ц. 3 месеца. Банатске 85 фун. 5 ф. 10—25 84 фун. 4 ф. 90—5 ф. 83 фун. 4 ф. 75—85 82 фун. 4 ф. 60—70 за ц. ц. на 3 месеца.

Раж 2 ф. 95 до 3 ф. 15 за 80 б. фун.

Јечам 2 ф. 95 до 2 ф. 25 2 ф. 80 до 3 ф. 10 за 72 б. фун.

Кукуруз 2 ф. 90 до 3 ф. мађарски 2 ф. 70—85 за ц. ц.
Зоб стара 2 ф. 25—30 нов. 2 ф. 05 до 2 ф. 10 за 50 б. фун.
Реџица бан. 11 ф. — жута 11 ф. 75 за 150 б. фун.
Проја 2 ф. до 2 ф. 15 за 82 б. фун.
Маст из вароши 40 и по до 41 за б. ц. с буретом.
Слабина 40 до 41 ф. американска с леђа 35 до 36 за б. ц.
Шљиве босанске из бурета 7 до 8, нове босапске за окт. нов. 11 до 11 и по за окт. сам 11 и по до 12 за новембар сам 11 до 11 и по нове србијанске у бурету за окт. новембар 9 и по до 10 за б. ц. у џаку 50 н. јестиније.

Сисак 12. септембра 1875 Извештај Шипуша и Друга.

Шеница без знаменитог промета, држи се фина бечејска стара роба по ф. 5 50 до ф. 6—хрвацка нова по ф. 4.80 а босанска по ф. 3.60

Кукуруз је остао занемарен, у Трст скоро ништа требовало није, услед тога назадовале су цене за десетак новчића, акопрем су прилози врло слаби били; а код веће залихе јамачно би се цене и ниже обориле биле. Настанели тако потраживања, што се догодити може, то ће се цене код садање слабе залихе за брзи час опет поправити.

Јечам непромењено стоји. Шиварска роба тражисе и полукује ф. 3.15/26 фунт., а лагана занемарена, именује се ф. 3.25/30 бечки цент.

Зоб је у угодном мњењу, особито се лепа, чиста и здрава роба тражи, и по ф. 4 до 4.15 бечки цент у транзитно плаћа. Обична хрвацка стара држи се по ф. 4. 30/35. а нова, од које су прилози тако рекућ незнатна, куцује се по ф. 4—бечки цент

ПОДЛИСТАК.

С Е О С К И Н А Т А Р О Ш

(Наставак.)

СВАТОВИ О СВЕТОМ ЈОВАНУ.

У оној малој спретној кућици у Н. исчекују већ читаву недељу дана писмо од новог натароша у селу. — И једва га добише, у писму је писао нотарош ово:

„Знам да сте се већ поплашили, што од мене писма недобивате, али имате и право, мало што главом не платих, но небојте се; ја сам здрав као и да није било ништа према глави.

Писао сам вам да сам још пре Божића примио кумство. О светом Јовану иђасмо по девојку. Ја сам говорио кумвом, да одложе свадбу до Ђурђева дана, када је време лепо и милина је бити сват и видети сватова. Та зато се и пева: „славно лето и пролеће лепши Ђурђев дан,“ па онда да урадимо, рекох им да Ђувегија непева: „сва се браћа оженише, а ја оста сам“. Но они већ беху испросили девојку а чим се дуго свадба отегне, она се и поквари. Ја немадох куда. Или ми се ваљало одрећи кумства или ићи по девојку. Оно прво немогах учинити, јер бих много с тога у народу изгубио, а ви знате, да ми је мило, кад ме народ воли.

До девојачког дома беше пуна три сахата на лепоме путу и на добри коњи. Коње имадосмо добре, али пут хрђав. Саоник не беше још добро ни утрвен, а снег је на ново на њега падао. Ја сам хтео да сви сватови на конак иду, али домаћин не беше тако са девојачким оцем уговорио. Ми се кренусмо изјутра и то доста рано. Ја нехтедох оклевати, ни чекати песме: наше је куме време да путујемо. Стигнемо доста порано. Венчање се брзо сврши, али морадосмо за ручком чекати. Док је до краваља дошло већ је и на вечерње звонило. Ја заповедих да се преже и кренусмо се недавни девојци ни да се исплаче на мајчини груди. Но и да није био пут покварен и да није зимње доба тек би око шест сахата у вече могли кући стићи. У реду је да се у своје село за вида дође и прође кроз село да сво види сватове и девојку. Па уз то треба да се најпре куму, па старом свату па деверу сврне, па тек онда момковој кући иде. Од свега тога, видео сам напред да неће ништа бити, но само да нам се што горе не деси, а за то је лак одговор.

Снег је лагано падао кад смо се од девојачке куће кренули, кад смо иза села изашли већ је оштрије потегао. Непотраја дуга а север зазвижда. Ми захукасмо коње, али ми брже а снег брже, ми оштро а снег оштрије. Ни смо ни до пола пута дошли, а већ смо трипут стајали, да се коњи одувају. Девојке су већ одавна ућутале са сватовским песмама, а и момцима, канда је већ жалосно весеље, свакоме ено сузе иду, па макар да су и од ветра, нису заиста од радости. Ја сам се плашио свакојака зла. Сву женска-

дију дадем на друга кола а девојку предам деверу, па одаберем три најјача момка да самном остраг остану, а сватове пустимо напред да која кола незаостану и изгубе се. Снег је у очи сипао. Прти више небеше. Коњи се забунили и кочијашни. Ја сам наредио да се непрестано довикују и да из пушака пуцају. Али све то непоможе, ветар је носио глас натраг и они напред не чуше ништа, шта се за њима виче. Уз то дође и вече. Мрак се ухвати па како и онако беше густ још се и са снегом помешао, те збиља дође као тесто. Од сватовска подвикивања не беше више ни спомена. „Ајао и помагај“ раскидало ми је срце непрестано. Час ветар зазвижди тако, да ми се учини сва околина јауче, час се притаји те јаук свата кога дође ми као последњи глас самртника.

Сваки час наилазисмо на извртањене саонице. Дигосмо их и пустисмо напред. Стигосмо саонице једне које управо стоје, али не могу да се макну. Запитамо шта је и чусмо да је један коњ скапао. Кочијаш плаче као мало дете, плаче као да му је син умро. Али и имао је шта жалити то беше најлепши, најбоље коњ у читави сватови, па се од наглости претрго и скапао.

Ми испрегосмо другога коња и припрегосмо га уз наше. Друштво са саоница, које остадоше у снегу, понамештасмо на наше, а ми идосмо пешке даље. Ни смо ни четврт часа путовали, а на страни чусмо задеву. Зауостависмо се и одосмо тамо одкуда нам глас допираше. Ту затекосмо две сестре. Једна је пала у снег па лежи као мртва а друга запева код ње нехотећи је у смету оставити, а немогући је даље носити. Девојка у снегу од умора заспала беше, да недођосмо брзо не би се никад ни пробудила а и сестра би јој поред ње пала и остала. Њих две сиротице беху енге на саонице браће своје, који напред кочијаше. Како је кочијаш жестоко ошинуо коње и ови нагло кренули испадну, а браћа од ветра нечуше ништа.

Већ смо могли близу села бити. Снег и ветар недадоше ни да се петли ни ванке чују. Чуди смо се да пред нас неизалазе. Та њима је лакше, огрејани с одмореном марвом.

Еј, ако смо још заишли!

Наиђосмо на неку анту, на којој беше засађена багрена. Запитах кочијаша, имали на путу, којим треба ми да идемо анта, но он ћутао и рече друговима да вичу све сватове да стану.

Ми бесмо заишли.

Сада је већ и с мене ладан зној цурио. Сетих се вас. Сећао сам вас се непрестано, али овако не, сетих се вас, де остајете иза мене а ја пропадам тако у лудо тако лудо, као што пропадоше они војници

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

што их је Наполеон у Москву водио. Али они су бар морали ићи, али ја тек лудо гинем. Еј да ми вас је још једном видети. Никад се више растајао не би.

То сам помислио, но у тај мах чух весело усклик: ево села, ево села!

То истина још не беше село, али беше помоћ из села.

Кад дођосмо у момкове дворе, преброја смо се, фале нам једне саонице с друштвом а за друге већ знамо. Посласмо да их траже, али сутра дан око подне дође чобан са салаша и преповеди, да је недалеко од салаша наишао на завејане саонице с погушени коњи а по дужи од њих у снегу смрзнута човека. Сродници одоше и нађоше још две девојке и једнога момка све троје заједно, како се једно за друго ухватило и пало, момак напред а девојке за њиме.

Одмах по доласку, кад младе, које су са собом децу на уговор понеле, одавине их беше од њих троје једно угушено, једно премрзло а треће ван себе. Сутра дан умре и девојка што смо је ми нашли са сестром на пута и треће дете и све их прексутра и девојке и децу и момка и човека њих седморо заједно у цркву донесемо. Седам мртвачких сандука!

Ја сам им свима говорио слово. Проклео сам обичај несрећни, позвао сам све село, јер све се искупило беше, да се заветује, да о светоме Јовану неће сватова правити, него или у рану јесен, или о Ђурђеву дну, и село се заветова, да неће у то доба ни удавати а камо ли женити.

ВЕЛЕЖНИК УДАРА ТЕМЕЉ ОПШТИНСКОМ ОПСТАНКУ СВОГА НАРОДА, И БОРИ СЕ ЗА ИСТИ.

Село — — — од вајкада је српско.

Стари капетани да би имали добри коња довели

су неколико швапских кућа, јер Шваба навек тера велике крупне коње. Но капетани су се преварили, јер швапски су коњи као и Швабе спори: штат-унд, штат-све полако, а то бесни официри не могоше трпети, те их више и непризиваху нити их пуштаху.

И они што су у први мах дошли сада су се већ порацили, пуштају бркове носе пешир с малим ободом, широке гаће, пију и псују Бога, свеца, и. т. д. као прави Раци. Али како је крајина укинута навалише швабе као свраке на мрцину. Земља је јетина а солдачина као и у паорији старој.

Нови натарош смисли дакле да томе злу доскочи. Још је у почетку у покошеној крајини важио граничарски закон, поред провинцијалног, управо беше права збрка закона чиј један параграф каже: да општина одређује таксу за примање. Он саопшти своју намеру кнезу. Договори се с овим, да систематски по плану раде на томе, како ће туђина од свога места одбити.

Сазову скупштину и ту натарош предложи да се одреди толика такса за примање у општину да ће тешко ко штети платити или ако је и плати бар ће онда општина и добити што. Општина прими предлог и закључи једногласно, да такса буде 300 ф. а вр.

Кад се тај закључак донео приметиће кнез: но шта ћемо, кад је свакоме слободно на пасош живити, па му је свеједно звао се сељан овога села или не, он ту живи као и ми.

— Не он не може живити као и ми. Он несме његову краву, његовог коња ни крмчета пустити на наш пашњак. Он мора, ако му дете пође у школу, школарину плаћати, он мора сепаратно парохијал плаћати и т. д. Он све мора из свога цена давати, што ми из заједничке касе узимамо.

(Наставиће се.)

Д И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Сад ил никад, једанајсти је час, осудни час приближио се, зман дошао! Тако узвикују синови српски, у којима тече крв косовских јунака, али куд ће Србин без издајца и кукавица час је заиста последњи — или или. Све су очи упрте у Србију. Црна Гора чека на њу ко запета стрела, поп Жарко метуо је руку на рало али се осврће на Србију. Пеција је главом платио веру у брзу помоћ браће преко-савске, браћа испод Динаре дигла се питањем: хоће ли Србија бити издајца српскога рода? а шта Србија чини, она не може као кремер чивла да дигне даље очи од дућана свога, она не види, неосећа нечује. Кнез Српски узда се у мудрост султанову — у мудрост султанову! Престона беседа, која је у прошли четвртак читана показује како се Ристић који је одговоран за ту беседу уплео као пиле у кучине. У једном реду говори тако да би одмах могао мач из корице потети а у другом ударате шаком преко очију, што си могао тако што и помислити. Чека се на скупштину да она важе последњу реч. Каква је реч то се до овога часа не зна али се српско срце леди кад помисли да на скупштини нема слоге да су две стране тамо, једна, која хоће да се браћи у Босни и Херцеговини помогне, а друга која неће да зна да има свога на свету, која само на свој џеп и свој

трбух помишља, и још кад и на прну жалост и то зна, да је ових последњих више на скупштини. Међутим до који дан неће се ни њих питати. Сада ти министри учинили су оклевањем својим да ће сто пута више крви српске пролити се него што би било да су тамо и пре две недеље за јатаган уватили, та крв стојаће на души њиховој ако тако људи душе имају. Турци имају сада на Нишу 50 а код Видина 40 хиљада војске. Као звер зинула је та ордија на Србију и ова сада нема каде ни да помишља како ће друге да ослобађа него како ће себе да одбрани. Турци ће по свој прилици ударити на Србију и онда ће се десити оно што садања влада у Београду хоће да избегне.

Но да пређемо на догађаје на бојном пољу. Ту одмах могамо почети са песмом: Херцеговци секу Турке браћи српској шире руке, и заиста свуда је по Херцеговини српска се рука раширила. Данас осим градова и вароши нигде у Херцеговини Турчина није догледати 28. пр. месеца беше битка на Зушцима и трајала је читав дан и по месеци до девет сахата ноћи Турци беху одбијени и устани их одвијаше чак под Требиње. Погинуло их је 50 а устаника 7. 30 пр. м. ударе устаници херцеговачки на Неџибашу, који је носио рану из Требиња у Билећ. Један табор (батаљон) пресеку, одцепе га од Неџи-паше, разпрште га, тако да се незна ди је, од другог вратило се

нешто војске у Требиње, грећи, који је пошао у помоћ, кад је видио победу устаничку, врати се натраг у Требиње. Мртвим Турцима не зна се ни броја. Устаници задобили силну рану. Што су могли понели, а што нису, просули. Битка је била близу Билеће. На броју беше 2000 Турака са прахом и топовима а устаника само четир стотине. Ови су из бусије напали на Турке. У недељу 31. прошлог месеца беше бој под Љубињем од оне стране Плеваља. Устаници задобили 50 коња ране и шест коња дебанае. Устаничке чете попалиле су многа села до Плеваља. На Бобову де се јака војска турска у шанчеви дуго држала потучена је иста и разбегла се. Устаници су заузели шанчеве и преместили се у Љубињу. 31. пр. м. Турци нападну на једно село у Разкожђи, де беше 200 чељади устаничке и 2000 оваца да ове узму а чељад потуку. Устаници прискочише одбише их и убише 50 Турака. 1. о. м. беше бој на Зупцима де је нижишће Турке раја дочекала са раном и разбила их а рану отела. 2. о. м. ударе Невесињци на турско село Дабницу међу Стоцем и Благајем, запале га задобију 150 говеда и 550 оваца. Турака је пало 27, а рањено много. Свуда дакле де год се сукобе устаници са Турцима свуда их бију. И сами телеграми из Цариграда то потврђују, а безобразни чивути пештански у новинама својим међу на прво место те главе а обећали су да ће их у буцак међу разбојништва бацати и домећу ту одљудску реч „на жалост“. Ово ћемо упамтити добро за дан освете.

— У Босни провела је крвца из земље, устанак тамо не да се загатити. Као оно вода пре неке године што је избила у Бачкој на највишим местима и немогоше никакви канали помоћи, тако и овде неће помоћи уздање у мудрост султана. Не само да устанак према Градишци и Дубици у кадилуку бањалучком у Козари и Просари није угушен него се и на другоме крају према личној код Тисковца близу Грахова, које није оно познато Грахова, де је Кадри паша до ноге потучен, него горе близу Книна који у горњој Далмацији лежи, устала је сиротиња раја, попалила карауле турске и растерала око себе Турке. Јунаци Личани неће моћи срцу одољети да браћи својој у помоћ непритеку. А и ми ћемо видети, „хоће ли, што се из тора устаничког на Грахову пита, кнежевина српске постати убице рода српског!“ 28. о. м. Код Јабланца здруже се чете Пецијне и Остојине, сузбију Турке и освоје облау Саве. Сутра дан Пеција и Остоја са 46 најодважнијих друга пођу да стражаре. На њих дође 1500 Турака. Они нехтедохе узмаћи. Турци их опколу и позову на предају но Пеција поручи, да се он милион Турака не боји. Бој се одпочне. Турци падаше као снопље аскер (пешаци) несмедохе од страха већем навалити, али их старешине нагонеше. Пецијно друштво прореди се и на силу њих 26 увукоше Пецију у скелу, докле се неуревоше погибе их до 20 на сред Саве погибе Остоја, Пеција нехтеде лећи у скелу него већ кад је хтео да искочи погоди га таче и он мртав паде. Сарањен је и ожаљен као што заслужује таки јунак. У томе боју потукао је он сам 7 Турака. Устанака је само 2 жива остало а Турака погибе 220. Међу устаници особито се одликовао слушалац филозофије друге године Душан Вучковић из Бањалуге стар 19. година. Последња му је реч била: „удрите браћо, скотске изелице народа“. Лака и њему и свој погинулој браћи прна земља била, а спомен им остаје вечан међу Срби. Но устани и поред тог грдног губитка неклонуше. Већ 1. о. м. разбише устаници у Просари Турке. Турци су јако невесели, довозе силна кола рањеника у Градишкку и Бањалугу. Турака беше 500 у боју. Шесторица су жива ухваћена. Турци да се освете нападаше 2. о. м. на безоражану рају у Орахову, посекоше два Србина трговца, двоциу набише живе на колац. То нечује и невиди Европа. 3. о. м. пред зору почне пуцњава недалече од Дубице код Клековца, Турци беху потучени, десет кола мртвих довозеше у турску Дубицу. У селу Војској близу Дубице између Просаре и Козаре ушанчило

се 4. о. м. 600 устаника са три трешњева тона. Ови и чете козарске и мотаичке једнако се чаркају с турци. Против њих читави табори Турака одилазе. Народ, поручују отуд, упро очи у Србију. Ако се брзо помоћ неукаже, народ ће преставнике Србије издаицама народним назвати.

Поп Жарко је очистио од Турака цео предео око југозападних граница Србије све до Лима 7 сахата у дужини и 12 у дубину. Он је свуда прогласио, да су сви људи једнаки пред законом и Турци и хришћани и поставио је судове, у сваком по два Србина и један Турчин. Он већ стоји у додиру с Херцеговцима.

На сабору угарском поднео је Милетић и Полит врло важну адресу на краља у којој нападају на то шта влада ради са онима, који нису Маџари и што ова царевина иде на руку Турцима. Сабор је запањено се од овога што учинише Милетић и Полит, који је говорио 4. о. м. беседу каква се ретко чује у сабору. Нека виде, шта је Србин вадар.

— Цар руски долази у Ливадију, спрема му се свечан дочек. И каукаски заповедник царев брат долази тамо а и више велики генерала. Цар се из Петрограда кренуо 1. о. м. — У одесу скупљено је у први мах на Херцеговце 4000 рубаља (8000 ф. а. вр.) Овај је новац послат од репрезентације варошке рускоме конзулу у Мостар. — Из Дубровника телеграфишу да су извештачи најзнатнијих новина енглеских добили налог, да одмах иду у Београд. — Српска влада учинила је преставку порти због скупљања војске на српској граници, али у пркос томе војске код Ниша све више надолази, има је већ на 50 хиљада. Ово је по „Тагблату“ тако заглашило владу у Србији, да је Ристић из Крагујевца отишао на договор са кнезом и заступницима страних сила. — Говори се да је председник скупштине крагујевачке Каљевић зарат, и да то влади увелико смета а и тај се глас чује да ће Ристић морати дати оставку.

— Београдска бригада одмаширала је на границу, и за тим полазе друге четир. Код Топчидера куни се логор. — Између Цетиња и Грахова дигнута је телеграфска жица, те ће одсад брже телеграми стизати. — Влада црногорска искала је од генерала Родића да пошаље на Цетиње лекаре за рањенике и овај то учини. — На Цетињу беху ово дана главари црногорски иштући да се огласи рат. Кнез је одговорио да ће то учинити само чека на Србију. — Хрватски сабор продужује се 9. (21.) о. м. — Из Бањалуге јављају, да су Турци напали на аустријског конзула и упалили српску цркву. — Руски Цар поклоно је заповеднику српске војске Лешњанину орден свете Ане — У адресу уг. сабора уће и жеља да се што пре провинцијализише хрватска крајина. — Из Јасеновца јављају „Обзор“ да је 26. о. м. цела компанија турских солдата ирогањена од претежне множине усташа пребегла преко Уне на аустријску страну заједно са својим заповедником.

Са прошлим бројем истекла је претплата оној господи претплатницима који су се у почетку године претплатили на 8 месеци са 2 ф. а. вр. Молимо их да понове претплату, који то већ десад досад учинили нису. До краја године дође и за њих и за оне који би се изнова на лист хтели предплатити 1 ф. 33 н. Нове молимо да што пре пожури се, јер нећемо моћи имати више бројева од почетка септембра. Радујемо се што можемо јавити, да нам се број претплатника прошлог месеца у 50 повисио, те се надамо и бољем напретку. Уједно молимо и дужнике да нас се сете; берба једна и друга ту је.

Уредништво „Гласа Народа.“